

KELETI NYELVEK ÉS KULTÚRÁK ALAPSZAK (Orientalisztikai Intézet)

A SZAKOT GONDOZÓ INTÉZET:

Orientalisztikai Intézet

SZAKDOLGOZATTAL ÉS ALAPSZAKOS ZÁRÓVIZSGÁVAL KAPCSOLATOS KÖVETELMÉNYEK

Formai követelmények:

- A szakdolgozatot alapesetben magyar nyelven, vagy — előzetes megbeszélés alapján - egyéb (angol, francia, német, vagy a szakiránynak megfelelő) nyelven számítógépen kell elkészíteni, A4-es oldalakon, Times New Roman betűtípussal (12-es betűnagyság), 1,5-es sortávolsággal.
- Terjedelme minimum 40.000, maximum 75.000 karakter (szóközök nélkül), mely terjedelemben nem számít bele a címoldal és a (kötelező) tartalomjegyzék, továbbá a (kötelező) bibliográfia. A felső határ tágítását az egyes szakirányok a témának megfelelő mértékben engedélyezhetik.
- A szakirányú szakdolgozatot legkésőbb április/november 15-ig **műanyag lefűző tasakban** elhelyezett papír, illetve elektronikus változatban is be kell nyújtani. A bírálat elkészítésének határideje: május/december 15.

Tartalmi követelmények:

- Az egy témát átfogóan feldolgozó szakdolgozatában a hallgató számot ad a szakirányú tanulmányok keretében megszerzett tudásáról. A szakdolgozat témája a felvett tárgyak (tágon értelmezett) témaköreiből szabadon választható, de a témát és a választott módszert a szakiránynak/témavezetőnek jóvá kell hagynia. Az ehhez javasolt eljárás a következő: a hallgató előzetesen — legkésőbb az 5. félév regisztrációs hetében — benyújtja a szakirány vezetőjéhez vagy az általa erre kijelölt személyhez szakdolgozatának tervezetét, melynek része egy előzetes vázlat, tartalomjegyzék, bibliográfiai válogatás. A tervezetet a témavezető ellenjegyzésével hagyja jóvá.

Értékelés:

A szakdolgozat megírásában a hallgatót (kötelező jelleggel választandó) témavezető segíti, ő egyben a szakdolgozat bírálója is. Külső témavezető/bíró személyének választását a szakirány vezetője engedélyezheti. Az értékelés ötfokú (1-5) skálán történik.

BA szakzárás követelményei:

Az alapszakos záróvizsgára — amelynek előfeltétele az abszolutórium és az elfogadott szakdolgozat — a 6. (vagy a tanulmányokat lezáró utolsó) félév végén kerül sor és két részből áll:

- **Írásbeli rész:** Ezen a vizsgán a hallgatóknak azt kell bizonyítaniuk, hogy a választott nyelvet magas szinten ismerik. Mérendő kompetenciák: (I) írott szöveg értése (kettő teszt), (II) szövegalkotás (dolgozat). Értékelés: kompetenciánként külön-külön százalékszámításos rendszerben az alábbi, ötfokú skálára való átszámítási értékek alapján. 0—59 % = 1 (elégtelen), 60—69 % = 2 (elégséges), 70—79 % = 3 (közepes), 80—89 % = 4 (jó), 90—100 % = 5 (jeles). Az írásbeli vizsga eredményét az ötfokú skálán nyert jegyek kerekített számtani átlaga adja.
- **Szóbeli rész:** Az e vizsga által ellenőrzött ismeretek — nyelv, irodalom, történelem/vallástörténet — témaköreiben a szakirány oktatói tételsorokat dolgoznak ki és bocsátanak a hallgatók rendelkezésére. Minimum kéttagú bizottság előtt vizsgáznak, a három tárgykörhöz (nyelv, irodalom, történelem/vallástörténet) tartozó tételsorokból való húzással. Értékelés: 3 húzott tételre adott válaszok elbírálása ötfokú skálán (1—5). A szóbeli vizsga eredménye tehát e három jegy kerekített számtani átlaga lesz.

BA szakzárás követelményei az indológia szakirányon:

Elfogadott szakdolgozat, a szakmai képzés elvégzése és az összességében 180 kredit megszerzése.

A hallgatónak a szakdolgozat leadásakor kötelező a kari honlapról letölthető, a témavezető által aláírt témavezetői nyilatkozatot is csatolnia.

Az indológia szakirányon a záróvizsga két részből, írásbeliből és szóbeliből áll.

- Az írásbeli nyelvtani tesztet és fordítást tartalmaz. A nyelvtani tesztet és a fordítást külön kell megírni szanszkrit és hindi nyelvből. A teszt a mindenkitől kötelezően elvárt leíró nyelvtani ismeretek számonkérésére szolgál, megírásakor szótár nem használható. A tesztben a *Szanszkrit leíró nyelvtan 1–3.* és a *Hindi leíró nyelvtan 1–3.* kurzusok szóanyaga szerepel. A teszt megírására 60 perc, a fordításra 120 perc áll a hallgató rendelkezésére. A hallgatónak mindkét nyelvből ismeretlen, közepesen nehéz szöveget kell magyarrá fordítania, ehhez a szótárak használata megengedett.
- A szóbeli vizsgán egyrészt az órákon olvasott és számonkért szövegek szerepelnek. Az eltérő súlypontok, valamint az órák tematikájának esetleges változásai miatt a szóbeli vizsgán kérdezett szövegek meghatározása egyénileg történik, „olvasmánylista” összeállításával. Az olvasmánylisták összeállításának módjáról az egyes szaktanszékek döntenek. A tételen szereplő szövegrészletet a vizsgázónak fel kell olvasnia, magyarrá fordítania, válaszolnia kell a szöveggel kapcsolatos grammatikai kérdésekre, és értelmezni a szöveg művelődéstörténeti összefüggéseit az előre megadott tételsor alapján. A hindi szóbeli során a hallgató előre megadott témakörökben hindi nyelven teszi le a vizsgáját. A vizsga ideje nyelvenként kb. 30 perc.

A szóbeli vizsga művelődéstörténeti részéhez a tanszék 20 tételt (szanszkrit, hindi) ad ki legkésőbb az előző félév szorgalmi időszakának utolsó napján. A tételekhez magyar és idegen nyelvű bibliográfia kapcsolódik.

A záróvizsga értékelése két részből tevődik össze, az írásbeli és a szóbeli jegyből. Értékarányuk: 1:1. Az írásbeli jegy a következő részjegyek matematikai átlaga: 1. szanszkrit teszt, 2. hindi teszt, 3. szanszkrit fordítás, 4. hindi fordítás. A szóbeli a következő részjegyek átlaga: 1. szanszkrit fordítás, 2. szanszkrit nyelvtan, 3. művelődéstörténet, 4. hindi fordítás, 5. hindi nyelvtan és nyelvismeret. Ha bármelyik részjegy elégtelen, a vizsgát meg kell ismételni.

A záróvizsga értékelése:

A záróvizsga végeredményét az írásbeli és a szóbeli rész átlaga adja. Az esetleges kerekítés a szóbeli vizsgaeredmény irányába történik. Az átlagolást és a végső jegy megállapítását a szóbeli bizottság tagjai

végzik el, akik gondoskodnak a megszerzett jegynek az erre a célra rendszeresített nyomtatványon való rögzítéséről, e nyomtatványnak a szakirány vezetője számára történő átadásáról, valamint annak a további kari dokumentumokban való rögzítéséről.

TÉTELEK, ZÁRÓVIZSGA TÉMAKÖRÖK AZ EGYES SZAKIRÁNYOKON:

(Az egyes szakterületekhez tartozó bibliográfiát a hallgatók a szemináriumi foglalkozások keretében kapják meg)

Arab szakirány

A. Arab nyelv és irodalom

1. Az arab nyelv helye és elterjedése a világ nyelvei között
2. Az arab magán- és mássalhangzórendszer általános jellemzői.
3. A nyelvjárások kérdésköre.
4. Egyéb sémi nyelvek.
5. Főnévi mondat, igei mondat
6. Topikalizáció.
7. Arab retorika.
8. Az arab irodalom kezdetei és műfajai.
9. Az iszlám előtti törzsi költészet.
10. A kora iszlám költészet: omajjád kor.
11. A "modern" (muhdath) és neoklasszicista költészet.
12. A korai arab próza az abbászida korig.
13. Az arab próza fénykora: az abbászida kor.
14. A modern arab irodalom kezdetei.
15. A kortárs arab irodalom: regényirodalom, költészet, dráma.

B. Vallás és művelődés

1. Az arab világ régiói és kultúrái.
2. Az iszlám előtti kor kultúrája, szokásai
3. A beduin vallás és erkölcs alapjai.
4. A Korán.
5. Az iszlám vallás alapjai; a hadisz-tudomány; Mohamed élete és tevékenysége.
6. Iszlám irányzatai és szektái.
7. A 12 imámos síták.
8. A szunnita vallásjogi iskolák.
9. Modern vallási reformmozgalmak az arab világban.
10. A 19-20. századi fundamentalizmus és gyökerei.
11. A vallási misztika (szúfizmus) kialakulása.
12. Szentkultusz az iszlám kultúrában.
13. A szúfi rendek és szertartásaik.
14. Népi kultúra és folklór a Közel-Keleten.
15. Varázslás és mágikus hiedelmek.

C. Történelem

1. A Közel-Kelet történelme az iszlám kor előtt
2. Az arab hódítások kora.
3. Az első négy kalifa.
4. Omajjád kor.
5. Abbászida fénykor.
6. A részkirályságok kora.
7. A szeldzsúk kor.
8. A Fátimidák.
9. A nyugati omajjád birodalom.
10. Andalúzia az Omajjádok bukásától a reconquista győzelméig.
11. A mamlúk kor.

12. A Török Birodalom uralma az arab világban.
13. Az európai gyarmatosítás kora.
14. A függetlenség kivívása az arab világban (20. sz.)
15. Az arab világ története a 20. sz. második felében.

Iranisztika szakirány

A. Nyelvezet (klasszikus és modern perzsa nyelv)

1. Az iráni nyelvek helye az indoeurópai nyelvcsaládban; a perzsa nyelvtörténeti korszakai
2. A perzsa „kétnyelvűség” és annak történeti gyökerei
3. A perzsa hangtörténet alakulása: a klasszikus és modern kor; a perzsa legközelebbi rokonai
4. A klasszikus perzsa nyelv jellemzői: igei morfológia (az ige morfológiai szerkezete, az igei prefixumok, valamint az igei kategóriák használata és azok változásai)
5. A klasszikus perzsa nyelv jellemzői: névszói morfológia (a határozottság-határozatlanság kifejezése, a tárgy stb.)
6. A klasszikus és modern nyelv közötti legjellemzőbb különbségek
7. Az arab nyelv hatása: fonológia, morfológia, szintaxis
8. A modern perzsa kialakulása; a periodizáció nehézségei
9. A modern perzsa igei morfológia sajátosságai
10. A modern perzsa névszói morfológia sajátosságai
11. A névmások (önálló, kapcsolt) használata
12. A perzsa szóképzés
13. A perzsa szórend és hangsúly
14. A perzsa összetett mondatok grammatikája
15. A beszélt nyelv sajátosságai (igei és névszói morfológia, szintaxis)

B. Irodalom (klasszikus és modern perzsa irodalom)

1. A perzsa irodalom korszakai (a periodizáció problémái, az irodalomtörténet-írás története)
2. A klasszikus perzsa irodalom megjelenése és korai klasszikus korszaka
3. A korai klasszikus líra
4. Firdauszi és a perzsa nemzeti eposz
5. Az epikus költészet jellegzetessége, képviselői
6. A ghazal költészet és Háfiz
7. A klasszikus perzsa próza
8. A klasszikus perzsa didaktikus költészet és Sza'di
9. Szufizmus a perzsa költészetben
10. A klasszikus vers kialakulása, a prozódia és rímtan legfőbb jellegzetességei
11. A perzsa nyelvű történetírás
12. A modern perzsa prózairodalom kezdetei
13. A 20. századi novella-irodalom
14. A szabadvers

C. Történelem, vallástörténet, művelődéstörténet

1. Iráni kultúrák és régészeti lelőhelyek az Akhaimenidák előtt
2. Az Óperzsa Birodalom kialakulása és felépítése; a görög-perzsa háborúk
3. A Pártus Birodalom és a Baktriai Királyság
4. A Szászánida Birodalom kialakulása és felépítése
5. Vallási és társadalmi mozgalmak a szászánida Iránban
6. Az arab hódítás Iránban; a kisdinasztiák megjelenése Kelet- és Észak-Iránban
7. A mongol hódítás két szakasza (az Ilkhánidák és a Timuridák, szerepük a művészetek történetében)
8. A Szafavida dinasztia
9. A Qádzsár-kor és az Alkotmányos Mozgalom
10. A Pahlavi-dinasztia és az Iszlám Forradalom
11. Zarathustra kora és tanítása; az Aveszta
12. Az iszlám vallás keletkezésének körülményei, első évei

13. Az imámátus intézménye a síta iszlámban (a tizenkettedik síta imám, eltűnése és visszatérése)

14. A síta iszlám doktrínái, vallásgyakorlata
15. A síta vallástudósok ('olama) szerepe a szafavida kortól a 20. századig

Török szakirány

A. Török nyelvek és irodalmak

1. Az oguz nyelvek
2. A kipcsak nyelvek
3. A turki nyelvek
4. A szibériai török nyelvek
5. A csuvas és a jakut
6. Az iszlám előtti török népköltészet (saz siiri)
7. Az iszlám-török írásbeliség osztályozása: nyugati török (oszmánli és türk adzsemi) és keleti török (karahanida, hvárezmi és csagatái)
8. A iszlám-török irodalmak műfajai
9. A klasszikus török verstan alapjai
10. A iszlám-török irodalom kezdetei Transzoxániában
11. A török nyelvű irodalom kezdetei Anatóliában és Iránban
12. Az óoszmánli kor irodalma (XIII-XV. sz.)
13. A klasszikus keleti-török irodalmi kánon kialakulása a Timuridák korában (XV. sz.)
14. A klasszikus török irodalmak kiemelkedő alakjai (Nevájí, Fuzúli) a XV-XVI. században
15. Az oszmánli díván-költészet (XVI-XVIII. sz.)

Irodalom:

Dilcin, C.: Orneklerle Turk Şiir Bilgisi. Ankara 2004.

Eckmann, J.: Die tschagataische Literatur. In: PhTF. Wiesbaden 1964, pp. 304-402. Hazai György (szerk.): Szenvedelyek tengere. A török költészet antológiája. Budapest 1961. Ipekten, H.: Eski Turk Edebiyati Nazim Şekilleri ve Aruz. Istanbul 2004.

Kakuk Zsuzsa (szerk.): Örök kőbe vésve. A régi török népek irodalmának kistükre. Budapest 1985.

Köprülü, M. F.: Turk Edebiyati Tarihi. Ankara 2003. Mengi, M.:

Eski Turk Edebiyati Tarihi. Ankara 1997. Thúry József: A közép-ázsiai török irodalom. Budapest 1904. Vincze Frigyes: Az oszmán irodalom főirányai. Budapest 1902.

B. A török népek története

1. Az altaji nyelvrokonság kérdése (a török-mongol nyelvviszony; a török nyelvek uráli és indoeurópai kapcsolatai); török őshaza elméletek és az első "törökgyanús" népek: hsziungnuk és zsuanszuanok
2. A két Türk Birodalom
3. Az Ujgur Birodalom és a kései (kanszui és turkesztáni) ujugrok
4. Hunok, avarok, onogurok és bolgárok
5. A Kazár Birodalom és a korai magyar történelem török kapcsolatai
6. Turkesztán a 10-13. században: karahanidák, oguzok és szeldzsukok
7. A Karakitaj Birodalom és Hvárezm
8. Besenyők, kimekek, kipcsakok, kunok
9. Dzsingisz és a mongol birodalom születése
10. A mongol részbirodalmak kialakulása
11. Az Arany Horda és utódállamai
12. Timur és a Timuridák
13. Közép-Ázsia a 16. században: a Sejbanidák
14. Buhara, Khiva és Kokand a 17-18. században
15. „A nagy játszma”: Közép-Ázsia a 19. században

Irodalom:

Golden, P. : An Introduction to the History of the Turkic Peoples. Wiesbaden 1992.

Hopkirk, P.: The great game. On secret service in high Asia. Oxford 2001.

Róna-Tas András: Kis magyar őstörténet. A magyarok korai története az államalapításig. Budapest 2007.

Sinor, D.: The Cambridge History of Early Inner Asia. 1990.

Soucek, S.: A History of Inner Asia. Cambridge 2000. Vásáry István:

A régi Belső-Ázsia története. Budapest 2003. Vásáry István: Az

Aranyhorda. Budapest 1986. D. Az Oszmán Birodalom története

1. Kis-Ázsia az oszmán kor előtt és az Oszmán Birodalom kezdetei

2. Az oszmán katonai szervezet a 14-15. században

3. II. Mehmed és kora

4. Nagy Szulejmán és kora

5. Az oszmán állam- és közigazgatás a 17. század végéig

6. Magyarország és az oszmánok (politika- és hadtörténeti áttekintés)

7. Magyarország népessége az oszmán korban

8. A visszafoglaló háborúk története

9. Az oszmán reformkor

10. Isztambul, egy világbirodalom fővárosa

11. Az oszmán gazdaság és társadalom

12. Az oszmán-törökök művészete

13. Az Oszmán Birodalom az első alkotmányos monarchiától a köztársaság kikiáltásáig

14. Atatürk és reformjai

15. Török-magyar kapcsolatok (18-20. század)

Irodalom:

Cook, M. A. (ed.): A History of the Ottoman Empire to 1730. Cambridge 1976, pp. 1-102.

Dávid Géza: Pasák és bégek uralma alatt. Budapest 2005.

Flesch István: Atatürk. Budapest 2004.

Fodor Pál: A szultán és az aranyalma. Budapest 2001.

Hegy Klára: Török berendezkedés Magyarországon. Budapest 1995.

Imber, C.: The Ottoman Empire. 1300-1481. Istanbul 1990.

Inalcik, H.: The Ottoman Empire. The Classical Age 1300-1600. New York — Washington 1973. The Cambridge History of Turkey. III-IV. Cambridge 2006, 2008.

AZ OKLEVÉL MINŐSÍTÉSE:

Az oklevél minősítését a szakdolgozatra kapott és a záróvizsgán megszerzett érdemjegyek számtani átlaga adja, egész számra kerekítve.